

29. helluntain jälkeinen viikko, maanantai

Päivän epistola

(Hepr. 3: 5 – 11, 17 - 19)

”Veljet, Mooses oli uskottu ”kaikissa hänen huoneensa asioissa”, mutta silti vain palvelija, elävä todiste siitä, mitä Jumala oli myöhemmin puhuva. Kristus sen sijaan on Poika, jonka haltuun on uskottu Jumalan koko rakennus. Tämä rakennus olemme me, kunhan loppuun saakka säilytämme rohkeutemme ja luottavaisin ja iloisin mielin tuomme julki toivomme. Sen tähden, niin kuin Pyhä Henki sanoo: - Jos te tänä päivänä kuulette hänen äänensä, älkää paaduttako sydäntänne niin kuin silloin, kun nousitte kapinaan, kun koettelitte minua autiomaassa. Siellä isänne panivat minut koetteelle – ja saivat neljäkymmentä vuotta kokea, mitä heille tein. Minä vihastuin heidän sukupolveensa ja sanoin: ”Aina he sydämessään kulkevat harhaan.” He eivät tahtoneet seurata minun teitani, ja niin minä vihassani vannoin: ”Ikinä he eivät pääse minun lepopaikkaani.” Keille Jumala oli vihoissaan neljäkymmentä vuotta? Niille, jotka lankesivat syntiin ja joiden ruumiit sitten jäivät autiomaahan. Keille hän vannoi, etteivät he pääse hänen lepopaikkaansa? Niille, jotka eivät totelleet. Huomaamme näin, että perillepääsyn esti epäusko.”

Tekstimme alkaa toteamuksella, että Mooses oli uskottu palvelija. Häntä ei tuoda esille lain välittäjänä vaan kristillisen maailmankäsityksen ”ennustajana”. Teksti vertaa Moosesta Jeesukseen. Vanhassa testamentissa Jumala puhui profeettojensa kautta. Uudessa testamentissa Jumala puhui Poikansa kautta Kristuksen toimiessa maan päällä (Hepr. 1: 1 – 2). Teksti toteaa, että ”uskollinen palvelija”, joka ilmaisee kunnioituksen kyseistä henkilöä kohtaan, on kuitenkin vähäisempi kuin Poika. Kristuksen hallussa on ”Jumalan rakennus” eli Kirkko, joka koostuu jäsenistään. Tässä rakennus on yksi. Tämä merkitsee, että Kirkko jatkaa Israelin huoneen historiaa. Kirjoittaja kehottaa säilyttämään rohkeuden ja toivon.

Tekstimme loppuosa varoittaa epäuskosta. Kirjoittaja toteaa Pyhän Hengen opettavan Kirjoitusten kautta. Kirjoittaja lainaa Psalmien kirjaa (Ps. 95: 7 – 11), joka kertoo israelilaisten epäuskosta erämaavaelluksen aikana. Taustalla on varhainen kristillinen ajatus, jossa Kristuksen suorittama lunastus nähdään uutena lähtönä. Vanhassa testamentissa yhdistettiin Egyptistä lähtö Babyloniasta lähtöön ja paluuseen luvattuun maahan (Jes. 43: 14 – 21; 51: 9 – 11). Uusi testamentti näkee Jeesuksen suorittavan saman vaelluksen (Luuk. 9: 31) ja myös Hänen seuraajiensa tekevän saman (1. Kor. 10: 1 – 11). Kirkon jäsenet ovat matkalla kohti luvattua maata, taivasten valtakuntaa. Heprealaiskirjeen kirjoittaja varoittaa tämän matkan vaaroista.

”Isänne panivat minut koetukselle” on toisesta Mooseksen kirjasta (2. Moos. 17: 7) sekä neljänestä Mooseksen kirjasta (4. Moos. 20: 2 – 5). Loppuosa tekstistä käsittelee neljännen Mooseksen kirjan kertomusta (4. Moos. 14: 1 – 23), kuinka israelilaiset pitivät luvattun maan asukkaita liian vahvoina ja halusivat palata Egyptiin. Tämän takia nämä ihmiset eivät sinne päässeet, heidän jälkeläisensä kyllä. ”Minun lepopaikkani” tarkoittaa luvattua Kanaanin maata.

Erikseen voidaan vielä tekstistä nostaa sanat ”kapina” ja ”koetella”. Toinen Mooseksen kirja (2. Moos 17: 7) kertoo: ”Paikka sai nimet Massa ja Meriba, koska israelilaiset olivat nurisseet siellä ja koska he olivat koetelleen Herran kärsivällisyyttä”. Nimi Massa merkitsee ”koetus” ja Meriba merkitsee ”moite”. Aikaisemmin mainitussa psalmissa 95 ne mainitaan niminä, mutta heprealaiskirjeen kirjoittaja on kirjoittanut auki nimien merkityksen ja taustan nimille.

Juutalaiset tunsivat kolme erilaista lepoa. Ensin oli sapatin päivän lepo, jota vietettiin sen takia, että silloin Jumala lepäsi luotuaan maailman (1. Moos. 2: 2 – 3). Toisena on lepo Egyptin orjuudesta, joka koettiin Kanaanin maassa. Kolmantena on lopullinen sapatin päivän lepo, jonka Messias on perustanut taivaassa. Nyt Heprealaiskirjeen kirjoittaja käyttää tätä Vanhan testamentin tekstiä (Ps. 95: 7 – 11), joka siis liittyy Kanaanin maahan, viitaten sillä taivaan valtakunnan lepoon. Tämän levon kristityt voivat kokea jumalanpalveluksissa, kun me niissä kohotamme itsemme kohti Jumalaa (vrt. Hepr. 4: 4 – 11).

Tekstimme loppuosa, jakeet 17 – 19, perustuu neljänteen ja viidenteen Mooseksen kirjaan (4. Moos. 14: 1 – 38; 5. Moos. 1: 19 – 40). Israelilaiset eivät uskaltaneet lähteä valloittamaan Kanaanin maata. Jumala rankaisi heitä, ja kukaan Egyptistä lähtenyt ei pääsisi luvattuun maahan, vain Kaleb ja Joosua pääsisivät sinne. Autiomaassa syntyneet myös pääsisivät luvattuun maahan. Kirjoittaja yhdistää toisiinsa tottelemattomuuden ja epäuskon.

Usko ja toiminta (teot) ovat kaksi eri asiaa, mutta ne kuuluvat silti yhteen. Jos ihminen uskoo, niin silloin hän toimii oikein. Jos ihmisellä ei ole uskoa tai usko on väärä, niin joko hän toimii väärin tai ei toimi ollenkaan. Israelilaiset eivät uskoneet Jumalaan eivätkä kenneet toimimaan oikein.

Päivän evankeliumi

(*Luuk. 20: 27 – 44*)

”Siihen aikaan Jeesuksen luo tuli muutamia saddukeuksia, niitä, jotka kieltävät ylösnousemuksen. He esittivät hänelle kysymyksen: ”Opettaja, Mooses on säätänyt näin: ”Jos miehen veli kuolee ja tältä jää vaimo mutta ei lasta, miehen tulee ottaa veljensä vaimo ja hankkia jälkeläinen veljelleen.” Oli seitsemän veljestä. Vanhin heistä otti vaimon ja kuoli lapsettomana. Silloin toinen otti hänet, sitten kolmas, ja vuorollaan kaikki seitsemän. Kaikki he kuolivat jättämättä jälkeensä lapsia. Lopuksi nainenkin kuoli. Kenen vaimo tämä nainen on oleva ylösnousemuksessa? Hänhän on ollut kaikkien seitsemän vaimona.” Jeesus vastasi heille: ”Tässä maailmassa otetaan vaimo ja mennään vaimoksi. Mutta tulevassa maailmassa ne, jotka on katsottu ylösnousemuksen arvoisiksi, eivät enää mene naimisiin. He eivät enää voi kuolla, sillä he ovat enkelien kaltaisia. He ovat Jumalan lapsia, ylösnousemuksesta osallisia. Ja sen, että kuolleet nousevat ylös, on Mooseskin osoittanut kertomuksessa palavasta pensaasta. Hänhän sanoo, että Herra on Abrahamin Jumala, Iisakin Jumala ja Jaakobin Jumala. Ei hän ole kuolleiden Jumala, vaan elävien. Hänelle kaikki ovat eläviä.” Jotkut lainopettajista sanoivat tähän: ”Hyvin vastasit, opettaja.” Silloin ei enää kenelläkään ollut rohkeutta kysyä häneltä mitään. Jeesus kysyi heiltä: ”Kuinka voidaan sanoa, että Messias on Daavidin poika? Daavid itse sanoo Psalmien kirjassa. – Herra sanoi minun herralleni: Istu oikealle puolelleni. Minä kukistan vihollisesi, panen heidät korokkeeksi jalkojesi alle. Daavid siis kutsuu Messiasta herraksi. Kuinka Messias silloin voi olla hänen poikansa?”

Sama kertomus löytyy Matteukselta (Matt.22: 23 – 33, 41 - 46) ja Markukselta (12: 18 – 27, 35 - 37a).

Saddukeukset olivat Jerusalemin temppeliin sitoutunut papillinen uskonnollinen ja poliittinen ryhmä. He eivät uskoneet enkeleihin eivätkä ylösnousemukseen. Heidä ohjasi vain viisi Mooseksen kirjaa (Toora). Heidän vastustajiaan olivat esimerkiksi fariseukset. Saddukeukset tekivät yhteistyötä Rooman miehittävävallan kanssa ja kansa ei siksi pitänyt heistä. Jerusalemin temppelin hävityksen jälkeen heidän merkityksensä hävisi.

Heidän kysymyksensä tarkoituksena oli kyseenalaistaa Jeesus opettajana. Jeesus vastauksessaan osoittaa, että Hän hallitsee Tooran ja että Jumalalla on elämää antava voima.

Saddukeusten kysymys perustuu lankousavioliittoon (5. Moos. 25: 5 - 10). Heidän tarkoituksensa oli osoittaa järjettömäksi ajatus kuolleiden ylösnousemuksesta. Heidän perusvirheensä oli siinä, että he ajattelivat ylösnousemuksen jälkeisen elämän olevan samanlaista kuin tämä elämä on. Jeesus tyrmää tämän näkemyksen. Ylösnousemuksen jälkeinen elämä on toisenlaista kuin tämä meidän elämämme. Se on samanlaista kuin enkelien elämä.

Jeesus käyttäen Tooran toista kohtaa, joka kertoo palavasta pensaasta (2. Moos. 3: 3 – 16) ja osoittaa, että Jumalalle kaikki elävät (”Minä olen”, ei olin, vrt. 2. Moos 3: 6). Mielenkiintoista on, että ”jotkut lainopettajista”, jotka monesti olivat Jeesuksen vastustajia, totesivat: ”Hyvin vastasit, opettaja”.

Sitten Luukas esittää Jeesuksen esittämän vastakysymyksen. Sen taustalla on psalmi 110 (Ps. 110: 1), jota käytettiin temppelin jumalanpalveluksissa. Teksti oli siis tuttu läsnäolijoille. Juutalaisen perinteen mukaan Messias oli syntyvä Daavidin suvusta. Nyt Jeesus osoittaa, että Hän Messiaana on sekä Daavidin poika että Herra. Hän on kokoamassa temppelissä uudelleen muodostettua Israelia yhteyteensä.

Psalmien kirjaa pidettiin Daavidin kirjoittamana: ”Daavid itse sanoo Psalmien kirjassa”. Tekstissä ”Herra sanoi minun herralleni” ensimmäinen Herra on Jumala Isä ja ”minun herra” tarkoittaa Kristusta. Oikea vastaus kysymykseen: ”Kuinka voidaan sanoa, että Messias on Daavidin poika?” on, että Kristus on Daavidin poika”, koska Hän tuli ihmiseksi. Samalla Hän Jumalana on Daavidin Herra.